

Een sfeerbeeld uit onze rijke historie – Logistieke ondersteuning TRIS

Vooraf

Het Bureau Geschiedschrijving van ons regiment heeft regelmatig de kans en eer aan een student geschiedenis een studieonderwerp aan te reiken en haar/hem te begeleiden bij het opstellen van een eindproduct. Dit bijzondere jaar, dat voor velen vooral zal bijblijven als Corona-jaar, heeft Yorn Gieling onderzoek verricht naar de logistieke ondersteuning van de Nederlandse troepenmacht in Suriname (TRIS) in de naoorlogse periode: 1945-1975 en daarover een document opgesteld en aangeboden aan het Bureau Geschiedschrijving. Op 25 november jl. was het 45 jaar geleden dat Suriname haar onafhankelijkheid verkreeg. Naast Corona heeft ook het koloniale verleden van Nederland (late afschaffing van de slavernij en o.a.

moeizame en trage dekolonisatie) menigmaal de media beheerst. En dan ging het niet alleen over de zwarte Piet discussie! Het leek mij een goede aanleiding om deze editie te besteden aan de logistieke ondersteuning van de TRIS. Daarbij heb ik dankbaar gebruik gemaakt van het door Yorn Gieling opgestelde document. Daarnaast heb ik veel informatie kunnen vinden op www.trisonline.nl. Degenen die na lezing van deze editie geïnteresseerd zijn geraakt in dit onderwerp verwijs ik naar een tweetal NIMH-films dat op YouTube te vinden is: “Van Albina tot Nickerie – de troepenmacht in Suriname (TRIS)” en “Soldaat in Suriname”.

Ik wens u weer veel leesplezier. **Piet IJntema**

Een kort geschiedkundig overzicht¹

Aan het einde van de Tweede Engelse Oorlog (1665 -1667) verovert Abraham Crijnsen, die met zeven schepen naar de West is gevaren, Suriname. Suriname wordt op dat moment bij de Staten van Zeeland ingelijfd. In 1683/84 wordt Suriname overgedragen aan de Sociëteit van Suriname, een particuliere onderneming uit Amsterdam, die verantwoordelijk wordt voor de verdediging van de kolonie. Het oppergezag blijft echter bij de Staten-Generaal liggen. De Sociëteit van Suriname houdt zich voornamelijk bezig met de bouw en het onderhoud van verdedigingswerken en de aanleg en instandhouding van een munitievoorraad. Zo worden meerdere forten opgetuigd om het Surinaamse vasteland te beschermen. Tegelijkertijd wordt er een garnizoen gestationeerd. Het gaat op dat moment om een kleine 200 man. Er zijn dus al vroeg Nederlandse militairen in de West aanwezig. Al vrij snel wordt ook een burgerwacht opgericht. Er is voortdurend sprake van ‘schermutselingen’ met Engeland en in mindere mate Frankrijk. Daarnaast worden militairen regelmatig ingezet tegen

¹ Voor een uitgebreider overzicht kan de lezer contact opnemen met het Bureau Geschiedschrijving.

ontvluchte slaven (Marrons), die fysiek verzet plegen tegen plantagehouders. In het Verdrag van Londen (1814) wordt bepaald dat Suriname deel uitmaakt van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Op 1 juli 1863 wordt de slavernij afgeschaft. In de "Surinaamse praktijk" echter blijven alle 'voormalige' slaven tussen de vijftien en zestig jaar nog tien jaar 'onder toezicht' staan van de staat. Uiteraard met het oogmerk het werk op de plantages te blijven uitvoeren. Dat verklaart waarom in Nederland velen een button dragen met het jaartal 1873. Al snel is de staat van mening dat een krijgsmacht minder geschikt is om de 'transitie' te beschermen en eventuele onrust in de kolonie te bestrijden. Daarom stelt men een politiedienst in. Nog maar zelden moet deze politiemacht worden geassisteerd door de troepenmacht. Van buitenlandse dreiging is op dat moment bijna tot geen sprake meer. De troepenmacht wordt daarom sterk afgebouwd. In 1908 krijgt het KNIL de zeggenschap over de verdediging van koloniaal Suriname. De gouverneur is de opperbevelhebber en het Ministerie van Koloniën houdt zich bezig met de aanschaf van materieel en de rekrutering van voornamelijk Europees personeel. De Surinamers die in het KNIL dienen, zijn vooral creolen. Opvallend is dat het KNIL zich vanaf het allereerste moment vooral toch weer toelegt op de binnenlandse ordehandhaving. Men is bang dat het communisme net als in Nederlands-Indië voet aan de grond krijgt. Winstgevend is de kolonie op dat moment al niet meer. In de jaren dertig verlegt de troepenmacht, die dan nog maar nauwelijks 200 man telt, de focus naar bewaking van overheidsgebouwen, de bauxietmijnen en de grenzen met Brits-Guyana en Frans Guyana. Aan het begin van de Tweede Wereldoorlog (1941) sturen de Verenigde Staten een troepenmacht van 2000 man naar Suriname om de winning en het transport van bauxiet, de grondstof die extreem belangrijk is voor de defensie-industrie, te beschermen. Hoewel Nederland een overname door de Verenigde Staten vreest, blijft de prioriteit bij de verdediging van Nederlands-Indië liggen en wordt Suriname min of meer aan het lot overgelaten. Het einde van de Tweede Wereldoorlog geeft wereldwijd een impuls aan de dekolonisatie. Ook in Suriname streeft de bevolking naar onafhankelijkheid. In 1954 worden eindelijk afspraken over meer zelfstandigheid formeel vastgelegd in het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden. Het binnenlands bestuur wordt de taak en verantwoordelijkheid voor de Surinaamse regering. Op defensie en buitenlands beleid blijft de Nederlandse regering grote invloed houden. De Landmacht Suriname wordt een onderdeel van de Koninklijke Landmacht en bestaat naast Surinaams beroepspersoneel vooral uit Nederlands beroepspersoneel en dienstplichtigen die op vrijwillige basis voor een jaar naar Suriname worden uitgezonden. In Suriname is op dat moment de dienstplicht al opgeschort. Pas in 1957 krijgt de landmacht de naam Troepenmacht in Suriname (TRIS). De TRIS krijgt vooral de taak om Suriname te beschermen tegen aanvallen van buitenaf. Daarnaast houdt de troepenmacht zich bezig met politieke taken, om binnenlandse onrust te verkleinen. Vanwege de gevoeligheden beperkt de TRIS zich tot materiële ondersteuning en training van de politie. In de jaren '60 groeit de TRIS naar een sterkte van bijna 1000 man. In deze periode worden meerdere kampementen gebouwd op strategisch belangrijke plaatsen: Paramaribo, vliegveld Zanderij, Albina (aan de grens met Frans Guyana), Nickerie (aan de grens met Brits Guyana) en Brownsweg (in de omgeving van de bauxietmijnen en de dan nog te bouwen Afobakadam. In 1966 wordt Brits Guyana onafhankelijk. In Suriname wordt de roep om onafhankelijkheid steeds sterker. Ook internationaal wordt er druk uitgeoefend op de Nederlandse regering. In 1970 voert de Surinaamse regering weer de dienstplicht in, in de hoop zo meer invloed te krijgen op het defensiebeleid. Het kabinet Den Uyl dat in 1973 aantreedt, gaat uiteindelijk op 25 november 1975 eerder dan gepland (1977) over tot het verlenen van onafhankelijkheid aan Suriname. De TRIS gaat over in de Surinaamse krijgsmacht (SKM) en de Nederlandse militairen verlaten na een gecontroleerde overdracht het Surinaams grondgebied. Tot aan de decembermoorden (1982) volgen

de Surinaamse militairen de officiersopleidingen en de onderofficiersopleiding aan de KMA, OCOSD en KMS in Nederland.

Logistieke ondersteuning van de TRIS

De uitvoering van de militaire taken door de TRIS in Suriname moet net als die van het KNIL en de Expeditionaire Macht in Nederlands-Indië feitelijk worden aangemerkt als wat wij nu *out of area* optreden noemen, dat gekenmerkt wordt door lange *lines of communication* en extreme geografische en klimatologische omstandigheden. Voor de TRIS is de haven van Amsterdam de POE en de haven van Paramaribo de POD. Dat geldt zowel voor het goedertransport als het transport van het personeel. Op de reis naar Suriname, die twee tot drie weken duurt, worden verschillende eilanden aangedaan zoals Madeira, Guadeloupe, Barbados en Trinidad. De militairen krijgen op sommige eilanden zelfs excursies aangeboden. Pas vanaf eind 1972 wordt voor het personeel luchttransport ingezet. In Suriname verblijven de militairen voor het grootste deel van de tijd in kampementen². Vandaag de dag gebruiken we daarvoor de term kazerne of tijdens missies de term compound. Na aankomst in Suriname

gaan de militairen naar het bosbivak De Zanderij (het Prinses Beatrix kampement) voor een vervolgopleiding van vier maanden. Daarna volgt legering op het Prins Bernard kampement in Paramaribo. Voor de infanteristen is het slechts de basis van waaruit men gedetacheerd wordt naar het Prinses Irene kampement in Nickerie (aan de grens met Brits Guyana), het Prinses Margriet kampement in Albina (aan de grens met Frans Guyana) en het Prinses

PRINSES IRENE KAMPAMENT

Marijke kampement in Brownsweg (iets ten westen van het Brokopondomeer). Aan het einde van het verblijf volgen alle infanteristen dan nog een gevechtsopleiding van drie weken in het Beets kamp (OP-Savanne; OP staat voor ondersteuningspeloton) dat in de omgeving van vliegveld Zanderij ligt. Het merendeel van het logistiek personeel verblijft de gehele tijd in het Prins Bernard kampement. Slechts een klein deel wordt ingedeeld bij de vaste kampstaf in de diverse kampementen.

Transportaspecten

Voor transporten en verplaatsingen in Suriname maakt de Afdeling Transportdienst gebruik van wegvervoer, binnenwatervervoer en spoorwegvervoer. Voor overbrugging van kleine afstanden in de omgeving van Paramaribo en rond de andere kampementen worden niet alleen Nederlandse

² Een groot aantal kampementen bestond al heel lang, maar was bij de ingebruikname in een slechte onderhoudstoestand, waardoor veel herstelwerk noodzakelijk was. De hieronder vermelde benamingen zijn pas vanaf 1950 aan de kampementen gegeven. Uiteraard kregen de kampementen na het verkrijgen van de onafhankelijkheid een andere naam. Zo kreeg het Prins Bernard kampement in Paramaribo de naam Memre Boekoe kazerne. Het Prinses Beatrix kampement werd in 1975 omgedoopt naar Ayoko kazerne en fungeert tot op de dag van vandaag als Militair Opleidingscentrum van het Nationaal Leger van Suriname.

wielvoertuigen zoals de Nekaf, de YA 126, YA 314 en YB 616 ingezet maar maakt men in de beginjaren ook nog veelvuldig gebruik van een tweetal Amerikaanse voertuigen: International M5-6 en International B-152. In Albina, Nickerie en Brownsweg worden de wielvoertuigen meestal bestuurd door beroepskorporaals die uit Suriname afkomstig zijn. Voor het binnenwatervoer kan men gebruik maken van

een tweetal CL-boten, die 35 tot 40 militairen kunnen vervoeren, en een zestal korjalen, waarmee zes militairen en ca. 2000 kg materieel kunnen worden vervoerd. De korjalen, uit boomstammen gehouwen boten, worden vooral ingezet voor patrouilles. Er zijn twee types: 12 meter lang en 14,5 meter lang. Een van de boten heeft een 40 pk buitenboordmotor en de andere vijf boten hebben een 25 pk buitenboordmotor. De boten worden bestuurd door Surinaamse burger motoristen en voor op de korjaal staat zijn hulp de zgn. koelaman, die een onmisbare rol speelt bij het bepalen van de koers en dan vooral in de directe omgeving van de vele stroomversnellingen in de te bevaren Surinaamse rivieren. Voor het vervoer van personeel en materieel naar en vanuit het Prinses Marijke kampement in Brownsweg maakt men gebruik van de op dat moment enige spoorweglijn in Suriname.

Bevoorradingsaspecten

Het intendance personeel is in Suriname vooral druk met het inslaan, opslaan, beheren en uitslaan van alle goederensoorten m.u.v. munitie, dat op dat moment nog de verantwoording is van de Technische Dienst. Veel aandacht gaat uit naar specifieke kleding en natuurlijk de levensmiddelen. Opvallend aan de toentertijd gehanteerde rantsoenschaal is de bijzondere aandacht voor groente, waarvan een groot gedeelte uit Surinaamse groenten bestaat. Zo wordt per man per dag 400 gram aan antrouwa, boulancher, komkommer, kool, paksoy, postelein, soepgroente, sopropo, spinazie, tayerblad, tomaten of uien geleverd. Van de kousenband, snijbonen en sperziebonen is dit 'slechts' 300 gram. Deze groente wordt lokaal verworven. Op de diverse kampementen buiten Paramaribo moeten de infanterie-eenheden vaak terugvallen op houdbare rantsoenen en lokaal te verwerven producten. Albina daarentegen, dat aan de oostgrens met Frans Guyana ligt, wordt net als het Prinses Beatrix kampement dagelijks vanuit Paramaribo voorzien van verse levensmiddelen. Tijdens patrouilles zijn de infanteristen vaak geheel afhankelijk van wat aan houdbare rantsoenen (na enkele 'ervaringen' al snel geseald in plastic) meegevoerd kan worden en wat de rimboe aan eetbaars biedt. In de meeste gevallen worden voor de meerdaagse patrouilles ook zorgvuldig geselecteerde koks bij de infanterie-eenheden ingedeeld. Deze koks moeten fysiek in orde zijn en in ieder geval onder alle omstandigheden vuur kunnen maken. Tijdens patrouilles komt het overigens vooral ook aan op de vaardigheid van de individuele militair om te overleven. Tijdens de eerste vier maanden in Paramaribo wordt hieraan niet voor niets in de opleiding veel aandacht besteed. Daarbij wordt, niet geheel verrassend veel prioriteit gegeven aan drinkwater. Natuurlijk krijgt ook PSU de nodige aandacht. Naast het standaardpakket dat uit Nederland komt, krijgt de militair de beschikking over een of meerdere kakiuniformen die op aanwijzingen van de eigen kleermakerij lokaal worden geproduceerd, korte legergroene broeken, jungle boots en een tropenhoed. Uiteraard wordt door een deel van het intendancepersoneel de dan nog gebruikelijke aandacht besteed aan materieelbeheer en -verantwoording. En in de 'goede oude tijd' bestaan er ook nog, de nu niet meer bestaande, categorale messes met ruimschoots ingedeelde hofmeesters.

Onderhoudsaspecten

Vanaf het allereerste begin is ook een groot aantal soms gespecialiseerde onderhoudsmonteurs actief in Suriname. Naast het gebruikelijke onderhoud aan wielvoertuigen, verbindingsdienstmaterieel en wapens, wordt ook veel personeel ingezet in de zeilmakerij en de smederij. In die tijd krijgen voertuigen ook nog doorsmeerbeurten en vragen accu's nog om speciale aandacht. En natuurlijk krijgen ook de vaartuigen veel prioriteit. Ver van Nederland is het niet altijd mogelijk dat monteurs zich strikt houden aan het onderhoudsschema zoals dit bij instroom is vastgesteld. Het 'OLM-personeel'³ verricht wel eens 'ILM-onderhoud' en het 'ILM-personeel' raakt meer en meer bedreven in 'DLM-onderhoud'. De lezers van de Technische Dienst die graag meer willen weten over onderhoud in Suriname, verwijs ik graag naar een door kolonel J.P.G. Van der Meer opgesteld document met de titel *'Afdeling-TD in Suriname, opgedragen aan alle militairen die in dit land gediend hebben'* (2017), dat te lezen/verkrijgen is bij de Historische Collectie Regiment Technische Troepen.

De logistiek functionaris: het Hoofd Sectie 4 heeft naast deze taakgebieden ook nog enkele andere aandachtsgebieden, die wij sinds het out of area optreden na de 'val van de muur' hebben herontdekt. Zo krijgt hij te maken met het inklaren van goederen, het opstellen van begrotingen, en het lokaal verwerven van goederen en verantwoorden daarvan. Hij krijgt zelfs te maken met afstoten en afvoeren van overtollig materieel. Sommige goederen worden onder zijn verantwoording via openbare verkopen afgestoten. Het is dan ook niet verwonderlijk dat op enig moment het Hoofd van de Sectie 1 taken moet overnemen en zo o.a. verantwoordelijk wordt voor vervoersaangelegenheden. Uiteraard vergt ook de gecontroleerde overdracht en afvoer van materieel na de onafhankelijkheid in 1975 de nodige aandacht van het speciaal ingestelde nadetachment.

Ik weet niet hoe het u als lezer is vergaan, maar ik had bij het bronnenonderzoek toch regelmatig een déjà-vu gevoel. Regelmatig hebben u en ik in dit logistiek magazine artikelen kunnen lezen, waarin verslag wordt gedaan van de bijzondere uitdagingen, die optreden in Bosnië Herzegovina, Irak, Afghanistan en Mali ons hebben geboden. Soms werd dan de indruk gewekt dat het nieuwe ervaringen betrof. Als je even de tijd neemt om bronnen te onderzoeken over het optreden van de landmacht in Nederlands-Indië, Nieuw Guinea en Suriname blijkt dat de ervaringen niet nieuw zijn, maar dat de mensen die de ervaringen opdoen, nieuw zijn.

³ Op dat moment bestaat nog de echelon-indeling. Het 1^e en 2^e echelons onderhoud wordt nu OLM genoemd, het 3^e echelons onderhoud wordt nu ILM genoemd en het 4^e en 5^e echelons onderhoud wordt nu DLM genoemd.